

Discurs de Lluís Foix

Presentació del Molt Honorable president de la Generalitat, José Montilla, amb motiu de la Conferència “Un any de Govern d’Entesa”, al Palau de la Generalitat el 26 de novembre de 2007

Molt Honorable president de la Generalitat, Delegat del govern, alcalde de Barcelona, consellers de la Generalitat, autoritats, senyores i senyors, amigues i amics,

És un privilegi poder presentar el president de la Generalitat de Catalunya, el president del meu país.

Em sento encara més afortunat si aquesta invitació no és per raons de militància política o per motius ideològics sinó que es basa en la confiança en un periodista que actua amb plena llibertat per poder dir el que li sembla més pertinent sobre aquest i sobre anteriors governs. Li estic agraït també per la conversa de fa uns dies convidant-me a fer aquesta presentació en assenyalar que digués el que em semblés.

L'eix troncal de la meva intervenció no serà sobre el balanç d'un any del govern d'Entesa. D'això ja els en parlarà el president Montilla, que és qui té la màxima responsabilitat del govern de Catalunya.

Els vull parlar del perfil humà i polític de José Montilla, que arribà a Catalunya procedent d'un poble de Còrdova a l'edat de 17 anys. Com molts altres catalans d'avui, vingué de lluny buscant un nou horitzó vital. Formava part de la immigració peninsular que va traslladar a Catalunya uns quants milions d'espanyols.

Trenta anys després del retorn del president Tarradellas, amb el seu “Ciudadans de Catalunya, ja sóc aquí”, el president Montilla també ÉS AQUI.

I no hi és portant a les seves espatlles la legitimitat de la presidència de la Generalitat exiliada per la dictadura, sinó que hi és encarnant aquella ciutadania de Catalunya a la qual s'adreçava Tarradellas. José Montilla no és un cordovès que s'ha fet català sinó un català nascut a Còrdova.

President Montilla, la seva trajectòria vital té molt mèrit. Un mèrit que és principalment seu i de tants milers i milions com vostè, que s'han fet catalans per voluntat i que han sabut respectar i estimar la seva nova pàtria, sense deslligar-se de la seva procedència.

Gràcies pel que han aportat a Catalunya i pel que han après, acceptat i compartit amb els catalans que portem segles aquí. Vostè és un català de voluntat, en sintonia amb la voluntat d'ésser de la qual parlava Jaume Vicens Vives, i amb la lògica renaniana de nació; és a dir, la nació entesa com a plebiscit quotidià.

Vostè assumeix el missatge positiu de passat, la integració de la immigració dels anys seixanta, però també de futur: una pauta per a la nova immigració d'avui. Tornant a Vicens Vives li diria que “som fruit de diversos llevats i, per tant, una bona llesca del país pertany a una biologia i a una cultura de mestissatge”.

Em permetrà que dediqui uns moments a la figura de Paco Candel, traspassat el divendres, a qui es van dispensar els honors que li corresponien descansant de cos present en aquesta casa de la Generalitat per rebre l'homenatge i l'estima de milers de catalans.

Candel s'integrà per la via de la racionalitat i de la política com a instrument de fer prevaldre la justícia entre persones que treballaven plegades per construir una societat més lliure. El llibre que va fer més fortuna fou *Els altres catalans*, que identificava tanta gent que, sense oblidar el seu bagatge cultural, n'abraçaven un de nou contribuint a fer més rica i plena la societat catalana.

Gràcies també a Paco Candel en nom de tants catalans que ho són, perquè volen i perquè es troben tan bé a casa nostra perquè també és la seva, és la casa de tots, amb els mateixos drets i també amb els mateixos deures.

Abans de continuar en la presentació de la seva persona, vull parlar també de la societat catalana d'acollida. No només la societat d'avui, la dels anys seixanta o la de començaments del segle passat. Penso que és oportú parlar de la capacitat d'integració de Catalunya en tots els temps.

És de justícia remarcar que un dels encerts de la llarga presidència de Jordi Pujol fou facilitar l'acollida dels nouvinguts amb decisions que han resultat molt positives. Des de la política escolar fins donar oportunitats vitals per a tots els que viuen i treballen a Catalunya. Penso que no m'equivoco si dic que el

president José Montilla, com també tants alcaldes de grans ciutats de l'àrea metropolitana de Barcelona, son la conseqüència d'una política que tingué en tot moment el lideratge de Jordi Pujol i també el suport gens partidista de socialistes com Joan Reventós, Raimon Obiols, Manuela de Madre, Celestino Corbacho i el president Pasqual Maragall, juntament amb altres que des de la política o des de la societat civil i acadèmica, des del PSUC fins a les parròquies, han aconseguit una extraordinària barreja identitària i humana que diu moltes coses en favor de tots, dels que hi érem des de sempre i de tots els que hi som ara.

Penso que els pobles no tenen fotos fixes, sinó seqüències en constant transformació que construeixen noves identitats que aglutinen les velles, tot afegint-n'hi de noves.

Em permetran que recordi una frase de qui fou primer ministre britànic, Harold Macmillan, que en els anys seixanta deia allò que "We britons have never had it so good", que es podria traduir com "mai ho havíem tingut tant bé". Macmillan, evidentment, exagerava, però utilitzava unes paraules que van fer fortuna entre els britànics que s'ho van creure.

Malgrat el que es digui, el que s'escrigui, el que molts podem arribar a pensar, mai Catalunya havia viscut un període tan llarg d'estabilitat política, de progrés, de llibertats i de democràcia.

Però un país necessita un relat. Catalunya s'ha anat fent mentre caminava, per rutes sovint tortuoses i difícils, però sempre mirant endavant. També en moments aparentment tristos com els actuals necessitem un relat d'optimisme. Potser aquesta tristor és molt semblant a la que han viscut els francesos. Hi ha qui diu Catalunya s'assembla més a França que a Espanya quan veiem com la nostra preeminència en les terres peninsulars es va esvaint. Es una qüestió de dimensions però de qualitat.

Aquesta situació no és nova. Com escriu l'estimat Antoni Puigverd "quan la burgesia catalana trobava en l'Estat Espanyol, una mena de madrastra que imposava els interessos funcionaris i agraris per damunt dels industrials, va aparèixer el relat del Memorial de Greuges i la reivindicació de l'ànima pròpia. Una ànima treballadora, arriscada, que s'esforçava a crear riquesa, davant la indiferència d'un estat més preocupat per recaptar que no pas per impulsar. Aleshores va néixer el relat de greuges. Però immediatament es va passar del

greuge a l'optimisme decorat pels modernistes, les cases del passeig de Gràcia, la utopia forassenyada de Gaudí, les emocions de Maragall. Neix el diàleg maragallià amb Espanya que té les dues conegudes vessants: Escolta Espanya i adéu Espanya. “

Apareix un nou relat impulsat per Prat de la Riba, Pompeu Fabra, Josep Carner, Eugeni d'Ors i tota la colla noucentista que consisteix en ANEM endavant com si estiguéssim sols, a través de la cultura, la puntualitat, l'eficàcia, el treball, l'ordre, el classicisme. I Espanya ja en ens seguirà. La Catalunya de l'excel·lència farà gran l'Espanya que acabarà essent excel·lent.

La divisió dels anys trenta fou fratricida a les Espanyes, però potser més a Catalunya. Després de la nit fosca del franquisme, Catalunya esdevé el pont de la concòrdia. Amb la democràcia i el president Tarradellas, Catalunya fa el relat més subtil, que és el de cosir la legalitat republicana vençuda amb la monarquia espanyola democratitzada. La Catalunya tarradellista és recollida per la Catalunya pujoliana encara enfonsada per la implacable persecució cultural del franquisme. El relat esdevé, aleshores, d'autoreconeixement per recuperar-se de les seves destruccions. És mira potser massa a ella mateixa, oblidant el fil del diàleg.

La curta i accidentada etapa de Pasqual Maragall també canvia el relat intentant mantenir els vells ponts que potser s'han trencat per la incomprensió de les Espanyes i pel cansament de Catalunya que, una vegada més, se sent maltractada per les institucions polítiques, mediàtiques, funcionaries i financeres de l'Estat.

“Madrid se ha ido”, va escriure Maragall quan l'Estatut va ser entorpit per paranys de tota mena i quan Espanya ja no necessitava ser modernitzada, perquè s'escapava a tota marxa amb els millors trens d'alta velocitat que hi ha, i que algú ha relacionat amb la xarxa veloç de les infraestructures ferroviàries de rodalies de Madrid que, paradoxalment, encara no han arribat a Barcelona.

Catalunya ha de deixar d'estar trista. Com diu el notari López Burniol, necessita encetar una etapa de vida oculta, de treball callat, aprofitant les eines que té (l'Estatut entre elles) i sense recaure en un debat estrictament formal o identitari. Catalunya difícilment assolirà una relació de bilateralitat jurídica amb Espanya. En canvi és al seu abast assolir una bilateralitat econòmica i cultural. Dependrà del nostre esforç.

Com diu Josep Maria Bricall, “Governar no és recrear el passat sinó administrar el futur”.

Cal reivindicar la Catalunya del respecte, del respecte al ciutadà, a la seva intel·ligència; del respecte mutu, la regla de joc bàsica per a l’acceptació del codi compartit de drets i deures; del respecte a l’altre, entre els mateixos ciutadans de Catalunya i en la relació amb els altres pobles d’Espanya. “Només si comencem per respectar podrem ser respectats”. Són paraules de l’amic Rafael Jorba.

Per això és tan important la biografia de José Montilla, perquè ell encarna la pluralitat catalana, perquè ell expressa el valor de la riquesa humana menys tradicional, més nova. Perquè ell resumeix en la seva vida i en el seu itinerari les millors vitamines que el país necessita per continuar un viatge que ve de lluny i anirà més lluny encara.

És molt recurrent dir que el president Montilla no té discurs. Diguem-ho clar: no és un gran orador, però també diguem que diu moltes coses, més enllà d’aquell eslògan electoral resumit en “fets i no paraules”. No és un president retòric ni tampoc un demagog. Però, en els temps que corren, potser cal més silencis que cridòries, mesurar les paraules, valorar l’abast d’un error i la importància d’un encert. La política també son paraules dites en el moment i el lloc oportuns.

En tot cas no se li podrà dir mai al president Montilla allò que Miguel de Unamuno deia de Manuel Azaña: “Cuidado con Azaña, es un escritor sin lectores y será capaz de hacer una revolución para tenerlos”. Montilla no sembla pas que vagi en aquesta direcció.

Vull citar alguns passatges de tres discursos pronunciats pel president Montilla en els últims mesos. Podrien ser el relat montillià.

Un és del parlament en ocasió de la imposició de les medalles d’or de la Generalitat als presidents Maragall i Pujol. Diu Montilla que “el futur de Catalunya no està escrit, serà el que els catalans i les catalanes vulguem i siguem capaços de fer. Ningú no ens farà anar, com a poble, per un camí que col·lectivament no desitgem. Afrontem aquest futur no escrit amb el bagatge de les lliçons de la història, dels nostres encerts i dels nostres errors, abraçant un patriotisme entès com a amor al país, que exclou l’odi i el menyspreu als altres i que impulsa a treballar pel bé públic en contra dels interessos establerts.

El segon és el que marcà el trentè aniversari del retorn del president Tarradellas. El president Montilla digué que hem d'assumir fins a les últimes conseqüències la nostra primera responsabilitat que vol dir:

Governar Catalunya en el marc institucional i jurídic de què ens hem dotat.

Construir una administració pública capaç, eficaç, eficient.

Proporcionar als ciutadans de Catalunya els millors serveis públics.

Estimular l'activitat econòmica i les iniciatives de la societat.

Participar en totes les decisions que afectin Catalunya, tant si es prenen aquí o fora d'aquí.

No és hora de vendre fum. És hora de governar, d'autogovernar-nos, de fer Estat. De fer Catalunya.

El tercer discurs el va pronunciar a Madrid el 7 de novembre passat. Digué el president: "Creo que la primera prueba de lealtad institucional es advertir de las graves consecuencias políticas a medio y largo plazo de una desafección emocional de Catalunya hacia España y las instituciones comunes".

President Montilla: tot això li toca fer-ho presidint un govern que a vegades ganyola, com ganyolen tots els governs de coalició, molt especialment quan s'atansen campanyes electorals.

A vostè li toca dirigir una orquestra que no es pot permetre desentonar més sovint del necessari. Presideix un govern on conflueixen interessos partidaris i legítims. Em consta que vostè ha hagut de cedir en alguns punts. També ho han fet els socis d'Esquerra Republicana de Catalunya i d'Iniciativa per Catalunya-Verds. La seva tasca és aconseguir que, al govern, tothom porti tothom el mateix barret encara que les rodes del carruatge xisclin. És l'hora de la responsabilitat per a tothom. Durant un any s'ha aconseguit. Dependrà de vostè i dels seus socis. Tots vostès saben que en política democràtica res no perdura si no és útil a la majoria de la gent.

Permeti'm, per acabar, recordar-li el diàleg entre vostè i una ciutadana de Catalunya en el programa de "Tinc una pregunta per a vostè". S'excusava la senyora dient que no parlava bé el català, i vostè li va respondre que tampoc el parlava bé. I ella replicava, "Però vostè l'ha millorat molt". "També ho pot fer vostè", li va respondre.

És una anècdota que em va emocionar, perquè reflectia la voluntat de dues persones nascudes fora de Catalunya però que són catalanes del tot i que

també ho volen ser parlant el millor possible, a la perfecció, la llengua pròpia del país, la nostra llengua catalana.

Moltes gràcies.

Palau de la Generalitat

26 de novembre de 2007